

Written by ШУЛЯК НАДІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, магістр правознавства, пошукач юридичного інституту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ)

Saturday, 27 November 2021 22:31

Питання управління об'єктами державної власності є актуальним і досить часто як напрямок такого управління використовують категорію управління видами інвестицій держави як тотожні, хоча дані категорії мають дещо різне значення лише частково співпадаючи за лексичним та нормативним навантаженням. Проблема управління державною власністю та її адміністративно-правового регулювання не є новою в науці адміністративного права. У 40-80-ті роки ХХ століття адміністративно-правовий аспект такого управління досліджували в спеціальних роботах О.П. Альохін, С.М. Братусь, А.В. Венедиктов, Ю.М. Козлов, В.Ф. Опришко; розгляду проблем адміністративно-правової охорони та захисту державної власності були присвячені роботи І.П. Голосніченка, В.В. Луньова, В.Л. Мусіяки, З.М. Рахліна, В.Д. Резвих, В.В. Чернікова. І на сьогодні дана тема є актуальною та потребує детального вивчення, термінологічного уточнення.

Щодо управління об'єктами державної власності, то Конституція України закріпила основні засади правового регулювання відносин державної власності та управління нею. В Основному Законі містяться засадничі положення щодо місця державної власності в системі форм власності, які в Україні проголошуються рівноправними, щодо соціального призначення державної власності, щодо виключної власності Українського народу. Відповідно до статті 116 Конституції України, Кабінет Міністрів України здійснює управління об'єктами державної власності відповідно до закону [1].

Досвід сучасних європейських демократій показує, що правові основи державної власності та управління нею регулює саме адміністративне законодавство, зокрема у Франції (Кодекс державної власності, Загальний кодекс власності осіб публічного права), Іспанії (Закон про державне надбання, Закон про майно публічної адміністрації [2–5]). Відповідні закони встановлюють порядок придбання, використання, передачі та відчуження об'єктів державної власності, планування використання такого майна та необхідної звітності. Ними визначається правовий режим окремих видів майна (нерухомого та рухомого, акцій, майнових прав тощо), і врегульовуються основи компетенції органів управління. Значна частина цих актів у європейських країнах були прийняті в середині ХХ ст., однак активна нормотворчість у цій сфері триває і сьогодні. У деяких європейських країнах спеціальних законів, які би визначали адміністративно-правовий режим майна державної власності немає.

В Італії відповідні особливості визначаються цивільним законодавством.

У Німеччині діють спеціальні закони, які визначають особливості використання майна для суспільних потреб. Засади правового регулювання відносин публічної власності в європейських країнах базуються на спадщині римського права, при чому воно доктринально розділилося на два напрями. Деякі країни сприйняли доктрину публічної власності, а в інших йде мова про модифіковану приватну власність. При цьому сутність останньої полягає в поширенні на публічні речі конструкції права приватної власності з видозміною цього права за рахунок дії норм, що відносяться до публічного (адміністративного) законодавства, і саме за рахунок цього забезпечується використання публічних речей в цілях загального блага [6, с. 22-71].

В цей же час, інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект. [7]

Дане визначення було предметом численних наукових робіт, серед яких О.М. Вінник, О.В. Кологойда, І.М. Кучеренко, В.С. Щербина та інших вчених.

При цьому, профільний Закон (7) визначає інвестиціями є всі види майнових та

СПІВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ» ТА «ВИД ІНВЕСТИЦІЇ»

Written by ШУЛЯК НАДІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, магістр правознавства, пошукач юридичного інституту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ)
Saturday, 27 November 2021 22:31

інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект.

Чинне законодавство визначає також види інвестицій, регламентуючи їх перелік. Для спрощення систематизації та аналізу правового режиму інвестицій, необхідно звернутись до суміжної категорії, а саме до категорій «майно» та «майнове право».

Майно – предмети матеріального світу, які перебувають у власності суб'єкта права (фізична особа, юридична особа, держава, територіальна громада, Український народ), у тому числі: окрема річ, сукупність речей, майнові права та обов'язки, гроші і цінні папери, а також майнові права на них. Дане поняття є дискусійним і було предметом дослідження багатьох вчених, але ми обмежуємось загальноприйнятим в українському законодавстві поняттям і не беремо до уваги нетипові об'єкти права власності.

Поняття майнового права визначено статтею 3 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [8]. Відповідно до нього майновими правами визнаються будь-які права, пов'язані з майном, відмінні від права власності, у тому числі права, які є складовими частинами права власності, а також інші специфічні права та права вимоги. Досить часто поняття майнове право ототожнюють із категорією «речове право», хоча із цим не можна погодитись, оскільки речове право включає у себе і право власності як таке, а тому таке застосування термінології викликає юридичну невизначеність.

Отже, види інвестицій можна розподілити на майно та майнові права, при чому, до майна можна віднести віднести: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності).

До майнових прав як виду інвестицій можна віднести майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»), права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; а також інші майнові права.

Дана класифікація є доречною та важливою для визначення правового режиму інвестиції, оскільки в залежності саме від правового режиму такої інвестиції вдається спрощеним питання визначення врегульованої правом процедури здійснення такої інвестиції.

Інвестиційна діяльність держави є частиною компетенції управлінської компетенції держави, здійснення якої регламентується цілою низкою нормативно-правових актів, але в більшості випадків – Законом України «Про управління об'єктами державної власності» [9], який відповідно до Конституції України визначає правові основи управління об'єктами державної власності.

Зокрема, об'єктами управління державної власності є:

- майно, яке передане казенним підприємствам в оперативне управління;
- майно, яке передане державним комерційним підприємствам (далі – державні підприємства), установам та організаціям;
- майно, яке передане державним господарським об'єднанням;
- корпоративні права, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій (далі – корпоративні права держави);

СПІВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ» ТА «ВИД ІНВЕСТИЦІЙ»

Written by ШУЛЯК НАДІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, магістр правознавства, пошукач юридичного інституту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ)

Saturday, 27 November 2021 22:31

-
- державне майно, що забезпечує діяльність Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України;
  - державне майно, передане в оренду, лізинг;
  - державне майно, передане та/або створене (збудоване) на підставі договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства (у тому числі концесійного договору);
  - державне майно, що перебуває на балансі господарських організацій і не увійшло до їх статутних капіталів або залишилося після ліквідації підприємств та організацій;
  - державне майно, передане в безстрокове безоплатне користування Національній академії наук України, галузевим академіям наук;
  - безхазяйне та конфісковане майно, що переходить у державну власність за рішенням суду;
  - державне майно, надане суб'єкту господарювання на праві господарського відання відповідно до законодавства.

Існує ціла низка видів об'єктів, що визначені законодавцем як окремих об'єкт управління діяльності, зважаючи на специфіку їх правового режиму, а також статус суб'єктів, за яким делеговано повноваження щодо їх здійснення. Зокрема, права інтелектуальної власності та корпоративні права, що виникли внаслідок участі державних наукових (науково-дослідних, науково-технологічних, науково-технічних, науково-практичних) установ та державних університетів, академій, інститутів у створенні господарських товариств шляхом внесення до статутного капіталу такого товариства майнових прав інтелектуальної власності, що належать цим установам та навчальним закладам, регламентуються окремо і Закон України «Про управління об'єктами державної власності» до них не застосовується як такий.

Держава набуває статусу власника та здійснює свою управлінську діяльність у згаданій сфері, в тому числі, в результаті здійснення інвестиційної діяльності. Зважаючи на наведене поняття видів інвестицій держави та об'єктів управління державної власності не співпадають, оскільки:

Держава може набувати у власність об'єкти державного управління не в результаті інвестиційної діяльності. Держава отримує відумерла спадщина, конфісковане майно, реквізоване майно, втрачене майно, знайдені скарби та інші види майна і підстави їх набуття далекі від інвестиційної діяльності.

Не всі види інвестицій як результат інвестиційної діяльності держави мають матеріалізований оцінюваний результат, оскільки інвестиції можуть бути спрямовані і на досягнення соціального або екологічного ефекту.

Майно та майнові права, що належать державі, мають різноманітні форми, набуваються суб'єктами управління об'єктами державної власності у різний спосіб та регламентуються відповідними галузевими нормативно-правовими актами.

Не всі результати інвестиційної діяльності переходять до власності держави. Наприклад, у робочому творі немайнові авторські права залишаються у автора, не зважаючи на те, що автор може працювати за трудовим договором і отримувати оплату праці за рахунок державних інвестиційних коштів.

Зважаючи на наведене категорії об'єкти державного управління та види інвестицій є різними з точки зору правового регулювання та лексичного навантаження, а тому не можуть використовуватись як синоніми.

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ» ТА «ВИД ІНВЕСТИЦІЇ»

Written by ШУЛЯК НАДІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, магістр правознавства, пошукач юридичного інституту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ)

Saturday, 27 November 2021 22:31

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
2. Code du domaine de l'Etat. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://www.legifrance.gouv.fr/>].
3. Code général de la propriété des personnes publiques. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://www.legifrance.gouv.fr/>].
4. Ley del Patrimonio del Estado. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://www.minhap.gob.es/>].
5. Ley 33/2003, de 3 de noviembre, del Patrimonio de las Administraciones Públicas. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://noticias.juridicas.com/>].
6. Винницький А. В. Публичная собственность / А. В. Винницький. – М., 2013. – 732 с
7. Закон України «Про інвестиційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. - 1991.- №47.- ст.646
8. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 47. – Ст. 251.
9. «Про управління об'єктами державної власності» // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 46. – Ст. 456.